

Jubilej?

V letošnji jeseni bo minilo dvajset let, odkar je Janko Traven po pripravljalnem delu dolgih mesecev odprl prvo razstavo Slovenskega gledališkega muzeja in je bilo s tem tudi na zunaj potrjeno rojstvo nove domače kulturne ustanove: osrednjega muzeja vse gledališke dejavnosti na vsem slovenskem ozemlju, kot je povedal takrat njegov krstni boter, pisatelj in upravnik Juš Kozak, ali, kot ga je dopolnil takratni dramaturg dr. Bratko Kreft — postavljen je bil temeljni kamen, iz katerega bo nekoč zrasel hram, ki bo muzej in institut. Hkrati mineva deset let, odkar delamo brez Janka Travnca, odkar smo, nekaj mesecev po njegovi prezgodnji smrti, začeli z novim delom v ustanovi, ki jo je s tolikim trudom priklical v življenje. In, nazadnje, tudi ta zvezek naše revije za gledališke raziskave nosi okroglo številko — dvajseti je.

Po vsem tem bi lahko sodili, da praznujemo jubilej; in vendar smo zapisali ob tej besedi velik vprašaj.

Res, če je beseda jubilej, kot nas pouče domači priročniki, v zvezi z radostnim petjem, z vriskanjem in veseljem, potem ni kaj prida za našo rabo. Po dveh desetletjih smo še zmeraj edini slovenski muzej brez razstavnih prostorov, pa tudi brez prostorov, kjer bi moglo biti zbrano gradivo pregledno urejeno in celo brez depojev, kjer bi moglo biti varno shranjeno vse tišto, kar ni treba, da je sleherni dan pri roki; še zmeraj smo ustanova s kar se da skromnim številom strokovnih sodelavcev, s sredstvi, ki ji omogočajo le skrajno omejeno razstavno in publicistično dejavnost; še zmeraj si brez upa zmage prizadevamo, da bi smeli urediti Linhartovo rojstno hišo v lepem mestu radovljiškem, kakor so jo uredili Engelbertu Ganglu v Metliki — in še in še, kaj bi ponavljali vse tisto, kar je mogoče prebrati v slehernem letnem poročilu, natisnjem na teh straneh.

Smo nemara krivi za vse to tudi sami? Nemara. Res je, da so bila naša prizadevanja za lastno streho vztrajnejša do leta 1967 kakor v tej zadnji petletki. Tisto leto smo slavili praznik slovenskega poklicnega teatra, stoletnico ustanovitve Dramatičnega društva. Takrat je priteklo celo nekaj denarja in veliko obljub. Že v prvem zvezku te naše revije smo objavili načrt naših bodočih prostorov, kjer naj bi bilo poskrbljeno za smotrno interno delo, za stalne in občasne razstave, za shrambe. Takih načrtov je bilo do gledališkega praznika menda štirinajst. Lepo število starih milijonov je bilo vloženi v razstavo o temeljih slovenskega gledališča, veliko milijonov in nič manj znanja in vztrajnega

delo. Tista razstava, odprta na tujih tleh, naj bi bila jedro stalne zbirke, ki naj bi jo odprli po načrtu ob tem lepem prazniku in jo potem od leta do leta spopolnjevali — zdaj propada v neprimernih tujih skladiščih, kajti svojih nimamo in če se bo kdaj ponudila priložnost, da bi jo vendarle prenesli v svojo hišo, bo gradivo bržkone neuporabno.

Vsa ta naša jeremijada pa nas vendarle ne sme zavesti k napačnemu sklepu, da preneka delo ni bilo opravljeno. Obiskovalec, ki se vsaj posredno ukvarja s problematiko in razvojem teatra in domačega posebej, je domala vselej našel pri nas zaželeno gradivo, podatek ali nasvet; na ogled je bila, kakor kaže priloženi popis, že kar lepa vrsta razstav, pa četudi ne v naši hiši, ki je ni; natisnili smo samo v zadnjih osmih letih blizu tri tisoč strani gradiva in razprav tako v knjigi Repertoar slovenskih gledališč kakor v dvajsetih zvezkih teh Dokumentov, gradiva, ki bo temelj vsem nadaljnjim raziskavam. In h koncu še enkrat: število in obseg razstav, število in obseg naših publikacij narekujejo denarna sredstva, ki so simbolična; polovico gradiva za ta, »jubilejni« zvezek, čaka v predalu, zato je nedonošenček tako droban.

Nekje je zapisano, da je bilo pri starih Židih »jubilejno« vsako petdeseto leto in razglasili da so ga s slavnostnim trobljenjem. Nemara bodo imeli do takrat — časa je še kar nekaj let — tudi zanamci že trdno streho nad glavo in vse tisto, kar sodi pod tako streho: lepo skupino strokovnjakov in polno mošnjo za njihove raziskave.

Takrat, v letu 2002, bodo nemara lahko pisali o jubileju — brez vprašaja.

Dušan Moravec

L'anniversaire?

Cet article parle mi-sérieusement, mi-ironiquement du travail que le Musée du théâtre slovène fit dans les vingt années de son existence et surtout du travail que le musée ne pouvait accomplir à cause des conditions limitées — les locaux d'exposition et de travail insuffisants, le manque de collaborateurs spécialisés, les ressources financières modestes, etc. Ci-joint est aussi la liste des expositions que le musée organisa dans notre pays et à l'étranger au cours de ces vingt ans.

Opomba. Ta jubilejna glosa je bila napisana v juliju 1972, zatem pa jo je avtor delno uporabil za »Pogovor Naših razgledov«, objavljen 25. avgusta, ko so bili »Dokumenti« še v tisku. Vendar je tam (v skladu z zastavljenimi vprašanji uredništva) razložena širša, razvojna smer slovenske teatrologije sploh in ne le naše ustanove. — Ur.